

Kvalitet og lave kostnader i skolen

God styring, ledelse og kommunikasjon - nøkkelen til god omsorg

Kombinasjonen av flatere organisasjonsstruktur og stram økonomi *gjør* noe med lederrollen og styring av skolen. Enhetsledere får mer makt og mer ansvar. Utviklingsstøtte til ledere blir dermed en større utfordring i mange moderne kommuner enn tidligere. Vi bistår med ledertrening og coaching av ledere.

Ressursfordelingsmodell

Ressursfordeling mellom skoler høres trivielt ut. Vår erfaring er at utformingen av disse reelt sett har stor innvirkning på rektors/enhetsleders reelle mulighet til å styre egne ressurser – i tillegg til at gode fordelingsmodeller, utviklet gjennom en dialog med enhetsledere, er et svært viktig kommunikasjonsverktøy mellom enhetsledere og overordnet ledelse.

Etter at vi har arbeidet for 10-15 kommuner har vi derfor utarbeidet en ressursfordelingsmodell. Hovedgrepet er å fordele ressurser ut fra "behov" og ikke ut fra regelverk. Hva som er "behov", og spesielt hva som er spesielle behov som må tas hensyn til i en fordelingsmodell, er en av de store utfordringene i en slik diskusjon. Vår erfaring er at god dialog mellom enhetsledere og rådmannsnivå her er med på enhetsleders reelle styring av pedagogressursen.

Skolestruktur og planlegging

Viktig tema i enhver kostnadstilpasningsprosess er endring av skolestrukturen. Svært viktige politiske spørsmål, der tilliten til beregning av de økonomiske konsekvensen er svært viktig når politikerne skal vurdere de økonomiske hensynene opp mot andre konsekvenser. AGENDA har lang erfaring med å lage slike beregninger; både i form av elementer i kostnads gjennomganger for å klargjøre ulike alternativer for reduksjon av kostnader innenfor skolen, eller som større utredninger/prosesser som skal inngå i en langsiktig plan for sektoren.

Viktige stikkord for å oppnå god tillit til resultater er klarering og synliggjøring av forutsetninger – der en vurderer alle alternativ (inkl. dagens struktur) ut fra de samme forutsetningene når det gjelder standard. Tidsperspektivet er også viktig. En må se virkningene for flere år framover for å være sikker på at det ikke er spesielle forhold i et enkeltår.

For mer kompliserte oppgaver som skal inngå i mer langsiktig planarbeid er det viktig å utarbeide gode kretsvisse befolkningsprognoser.

Befolkningsprognoser

Det finnes en del "hyllevare", som på basis av standard profil/rater på innflyttere og utflyttere lager prognoser for kretsvisse befolkningsprognose. Vår erfaring er at det er store variasjoner i flyttemønstre mellom ulike deler av nesten enhver kommune. På bakgrunn av disse erfaringer har vi laget en egen boligstyrt kretsvis befolkningsprognosemodell, der vi gjennom studier av befolkningsutviklingen lokalt og erfaringsdata fra liknende boligområder som er under planlegging, får redusert usikkerheten i prognosen. Tolkning av resultater og usikkerhet er også uhyre viktig, erfaring fra arbeid med denne problematikken gjør oss i stand til å nyansere vedrørende problemstillinger som

- at en forskyving av utbygging av boligfelt X vil minske risikoen for at skolekapasiteten ved skole Y må utvides
- at alders- og boligstrukturen innenfor boligområde Z tilsier at det er stor risiko for at en vil få et generasjonsskifte de neste 10 årene som innebærer at skolekapasiteten vil sprekke til tross for at en ikke planlegger utbygging av nye boliger innenfor skolekretsen

Kostnadstilpassinger

Mange kommuner har behov for å gjøre endringer i driften for å tilpasse seg et kostnadsnivå forenlig med kommunens inntekter. En slik analyse gjøres gjerne i to trinn

- (1) Først en overordnet analyse for å fastlegge hvilke andel av innsparingen som det er rimelig at en må ta innenfor undervisningssektoren – en type analyse vi har gjort for en lang rekke kommuner på bakgrunn av sammenlikninger med relevante kommuner ved hjelp av vår egen KOSTRA-modell
- (2) Deretter gjennom utvikling av tiltak i nært samarbeid med ledere og ansatte. Ideelt sett ut for en forutsetning om å finne fram til tiltak som opprettholder kvaliteten i form av en skoleutviklingsplan. I realiteten blir oppgaven gjerne å komme fram til det knippe av tiltak som smerter minst.

Vi har god oversikt over kostnader knyttet til de ulike komponentene som er drivere i kostnadsutviklingen og etter at vi først går gjennom tjenester som SFO, skolelokaler, skyss og kulturskole blir gjerne virkemidlene for å få fram tiltak som smerter minst knyttet opp mot problemstillinger som skolestruktur og ressursfordeling – tema utdypet tidligere.

Innenfor SFO og kulturskole er både deltakelse, kostnadsnivå og egenbetaling viktige moment, mens kostnadsnivå etc knytte til renhold, energi etc er viktig vedr skolelokaler.

Skoleutvikling

Mange kommuner har ambisjon om bli en bedre skolekommune. For å oppnå en slik målsetningen kreves et systematisk utviklingsarbeid. AGENDA bistår for tiden flere kommuner og fylkeskommuner i dette arbeidet. Under veis foretar vi dessuten:

- Analyser av resultater i forhold til ressursinnsats. Her ser vi på sammenhengen mellom kommunens inntektsgrunnlag, prioriteringen av skolesektoren, utgifts nivået innenfor de ulike deltjenestene (undervisning, SFO, vedlikehold m.m.) og resultater i form av karakterer og score på nasjonale prøver.
- Særskilte analyser av ressursinnsatsen og organiseringen når det gjelder tilpasset opplæring for elever med særskilte behov.
- Analyser av kretsgrenser og dagens bruk av skolebygg, samt behovet for justering av kretsgrenser, utvidelser og nye bygg
- Kartlegging og analyse av kompetansebehovet i kommunen. Hvorledes økt brukermedvirkning (fra elever og foreldre) kan bidra til økt læringsutbytte.

Referanser og mer informasjon

Det siste årene har vi hatt oppdrag for mange kommuner, hvor et enkelt eller flere av de nevnte temaene har inngått i oppdraget.

Nærmere informasjon, blant annet i form av konkrete referanser, får du ved å kontakte

Finn Arthur Forstrøm - finn@agenda.no, tlf 95 02 30 57 / 67 57 57 17 eller
Kaare Granheim - kaare.granheim@agenda.no, tlf 90 95 36 93 / 67 57 57 30